

Avrustningsläger - ny metod

Under Avrustningslägren i Linköping 92, 93 och 95 avrustades ett JAS plan och ett par dussin civil olydnads-aktioner utfördes. Fyra personer fick ett års fängelse. Texten nedan skrevs 1992.

- Du är skuggad!

Gunn-Marie Carlsson lutar sej fram och klappar mej på axeln.

- Det är den röda bilen, förklarar hon. Den började följa efter oss när vi lämnade Avrustningslägret.

Jag stirrar en stund i backspegeln. Försent upptäcker jag att jag kört för långt. Vi har hamnat på fel sida av Stångån! Generat ser jag i backspegeln igen. Det känns pinsamt att tvinga den röda bilen att vända så jag bestämmer mej för att köra vidare.

- You are not gonna get us to SAAB this way!

Sandra skrattar gällt och skakar retsamt på huvudet.

Hon är från Berlin och hörde talas om Avrustningslägret under vårens Hope & Resistance i Kiel. Vi svenskar behövde inte göra så mycket reklam. Hon tyckte det var en genial idé - att kombinera ett olydnadsläger med avrustningsaktioner. Vi får väl se, hade vi mer pessimistiska svenskar svarat. Sandra hade i varje fall liftat till Linköping och sagt att hon ville vara med hela månaden. Hon flyttade in med ett par andra icke-svenskspråkiga aktivister i ett tält som min kyrka lånat ut till lägret. Redan efter ett par dagar bestämde jag mej för att flytta mitt tält för att kunna få någon sömn. Olivera från Serbien och Mike från England drog under kvällarna historier om olika aktioner. Oliveras historier om kriget var väl inte så roliga. Men Mike kunde med sina historier, om hur han kravlat runt på militärbaser med mussepiggöron för "en soldat skulle väl inte skjuta Mussepigg", på några minuter göra Sandra hysterisk. Hennes plötsliga skratt måste ha fått en och annan spanare att förtvivlat slita av sej hörlurarna och rikta in kikarna för att se vilket sattyg vi nu hade hittat på.

- It's supposed to be a bridge further on!

Jag försöker låta övertygad. Det borde i varje fall finnas en bro. Nu kunde jag ännu mindre vända tillbaka.

- Ska vi stanna och tala om vart vi är på väg! Gunn-Marie klappar mej på axeln igen.

- Jag tror de anar vart vi är på väg.

Gunn-Marie hade inte träffat Sandra förut. Ändå var hon en av grundarna av Hope & Resistance, ett nätverk för plogbillar och andra aktivister i Europa. Nu jobbar hon på Ekumeniska Nämnden och har inte tid att fara runt i Europa för att diskutera "hur man överlever i fängelse som vegetarian" eller gå på workshops som knappast är intressanta för andra än aktivister som sysslar med motstånd.

Jag har tur. Den första bron leder direkt till huvudingången för SAABs militära fabriksområde.

- Nu är vi inne på skyddsområde så här får varken Sandra eller Mike vara. Höghuset därborta är huvudkontoret. På andra sidan den så finns fabrikerna där JAS tillverkas. Fabrikerna har ett halvt dussin våningar under marken. Så flygplanen hissas upp och ner.

Jag kommer på mej själv med att låta som en guide på en turistutflykt.

- Går det att komma in där? frågar Gunn-Marie.

- Vi vet inte. De som byggde lekplatsen av ett Drakenplan fick gå och hämta vakterna när de tröttnat på att vänta. Några har varit inne i timmar, men folkdansarna och grönsaksodlarna blev ju tagna på tio minuter.

Jag pekar ut startbanan för de lägerdeltagare som inte tidigare varit med på våra JAS-exkursioner.

- På andra sidan startbanan ser ni en fårhage. Där tänkte syrran och farsan hålla en avrustningsmessa.

Jag översätter åt Sandra och Mike, och förklarar att både min syster och min far är pastorer.

- Den mässan fick väl inga deltagare. Kristna i vårt land lyder helt enkelt överheten.

Gunn-Marie med sina erfarenheter i Ekumeniska Nämnden skakar cyniskt på huvudet.

- Hade vi fått lite mer tid på oss hade det nog gått, invänder jag. Det var flera som anmälde sitt intresse. I och för sej så var ingen av dem kristen.

Vi hade diskuterat detta problem under flera Hope & Resistance. I England är en majoritet av Plogbillsaktivisterna kristna och i Tyskland har de kristna också en stark ställning. I Sverige har vi ett starkt stöd bland kristna. Men andelen kristna som ville göra avrustningsaktioner eller andra former av civil olydnad är pinsamt under representerat. Med hjälp av Henry David Thoreau som 1849 myntade begreppet civil olydnad hade vi kommit fram till att svårigheten var den starka protesttraditionen bland kristna i Sverige. Thoreau hade hävdade att problemet inte var regeringen utan de som protesterar men ändå lyder.

Därför hade planeringsgruppen för avrustningslägret bestämt att vi för en gång skull helt skulle rensa bort protester och andra negativa aktioner. Alla aktioner skulle vara skapande, omformande eller bygga på samtal. Plötsligt upptäckte vi att vi fått en helt annan roll. Vi påbörjade en omvandling av några vapenfabriker. Vi höll på att skapa något. - Och andra protesterade mot vår verksamhet.

Vi hade också funderat på den nya situationen i Europa. Nationalstaten höll på att förlora i betydelse. Vi ville jobba mer lokalt och samtidigt mer "världsvitt". Under lägret upptäckte vi att detta kändes mer naturligt. Nationalstaten hade tidigare mystifierat kampen. Kampen hade varit riktad mot Mekka - förlåt Stockholm. Denna religion hade en sofistikerad variant. Delar av fredsrörelsen hade tidigare sett en förening av nationer som en lösning. Men ett av de senaste krigen hade visat att nationer som förenar sej är i stånd till ett högteknologiskt slaktande vars effektivitet aldrig tidigare skådats.

Nationer är beroende av medborgare som är lydiga - inte mot Stockholm, Bryssel eller New York - utan lokalt. Men dessa medborgare ska sen protestera nationellt eller inter-nationellt. Protesten är den moderna maktens kärna. Makt är lika med lydnad och lydnad utan protest är vanmakt. Och ett modernt samhälle har till skillnad från en diktatur ingen nytta av vanmäktiga

medborgare. Det är beroende av att det är vi som utövar makten. Det är inte den stora makten som är problemet utan mikromakten, den vardagliga makten som handlar om disciplinerade gester, rörelser, ett disciplinerat språk och att man inte tittar efter vad som händer runt omkring sej utan istället läser i tidningen - "En Värld" eller "DN" - hur det ser ut därborta.

Överbefälhavaren hade dock tagit vår mikroolydnad som ett nationellt hot. I ett hemligt brev - en Linköpingsåklagare såg till att delar blev offentliga - hävdar ÖB att Avrustningslägret kan hota hela JAS projektet. Han skickar ut en hemlig begäran om hjälp i tio exemplar. Han begär bland annat hjälp från SÄPO, Militären och SAABs säkerhetstjänst.

Den största hjälpen fick han dock från Linköpings chefsåklagare som bl a med hjälp av ÖBs brev krävde straff i klass med de som delas ut i USA. Efter att ha häktat ett antal lägerdeltagare fram till rättegångarna och delat ut två månader i fängelse för ett lekplatsbygge, så upptäckte vi att civil olydnad faktiskt handlar om risker även hos oss. Detta var en ny insikt. Trots rädslan så tog ett dussintal av de 220 lägerdeltagarna risker som kommer att leda till fängelse.

Tidigare handlade civil olydnad i Sverige om att övervinna bekvämligheten. I och med Avrustningslägret så handlar motståndet även här om att övervinna rädslan.

Per Herngren
Hammarkullen 1992

Avrustningslägret 1992

Bakom Avrustningslägret står Hope & Resistance, Linköpings Bokcafé, Miljöpartiet, Plogbillsrörelsen i Sverige, några fackklubbar inom SAC och Ung Vänster.

Avrustningsläger i Linköping 1992

Ett nytt steg i freds- och solidaritetsrörelsens historia kommer att tas sommaren 1992. Fredsarbetare har det senaste året diskuterat vad som är nästa steg i upptrappningen av kampen mot militarismen. Två steg under åttiotalet har varit fredslägren som exempelvis kvinnolägret i Greenham Common, och Plogbillsrörelsens avrustningar av vapen.

Plogbillar, syndikalister, folkpartister, anarkister, socialister och kristna planerar att från 13 juni kombinera dessa båda radikala aktionsformer och starta ett avrustningsläger vid den militära fabrik och flygbana i Linköping där JAS 39 Gripen byggs. Lägret ska hålla på minst en månad. Efter en utvärdering kan lägret sen eventuellt fortsätta.

Tanken är att marken på fabriksområdet ska odlas upp, lekplatser byggas, maskiner monteras ner, flygplan avrustas, stängsel tas ner, använda maskinerna för att tillverka nyttiga produkter. Lägret kommer att vara internationellt och inbjudningar kommer att gå ut under vintern och våren.

Genom att kombinera kontinuiteten hos de fredslägre som ofta hållit på flera år runt om i USA och Europa och exemplets makt hos en direkt avrustning av ett militärt område så kan förhoppningsvis hela JAS projektet sättas i gungning.

Dessutom så kan aktionsformerna utvecklas så att nästa steg kan tas efter åttiotalets snabba utveckling av ickevåldsrörelsen. Nu när hela militarismen ifrågasätts innifrån är det tid att trappa upp motståndet. Annars kommer det militärindustriella komplexet gå ut ur avspänningens tid starkare än någonsin. Istället för öst eller väst blir syd måltavlan för militärapparaten.

Per Herngren
1992

Praeterea censeo JAS esse de lendam (Förövrigt anser jag att JAS borde förstöras)

Under Avrustningslägren i Linköping 92, 93 och 95 avrustades ett JAS plan och

ett par dussin civil olydnadsaktioner utfördes. Fyra plogbillar fick ett års fängelse. Andra fängslades några timmar till några månader.

Avrustning & civil olydnad är nödvändigt

Jorden står i brand

I varje världsdel rasar krig

Vapen dödar inte bara när de används

Resurserna de slukar skulle kunna skänka vår värld och dess innevånare en meningsfull framtid

Det finns vägar mot våldets härskande

Idag har ett steg tagits på dessa vägar

Avrustningen utan våld av ett vapen är en fortsättning på arbetet att omskapa krigsindustrin till något som kan ge hopp och liv

Det är en handling i solidaritet med förtryckta överallt i världen

I arbetet för fred har våldet ingen plats

Fred är vägen

Den öppna olydnaden är en nödvändighet

Vi kan inte vänta på att det skall vara lagligt att stoppa vapen och våld

Öppenheten, att stå för sin åsikt och sina handlingar skapar en dialog

En dialog som föder förståelse

Ur förståelsen växer viljan

Viljan - att bryta lydnaden som gör oss passiva

Viljan - att övervinna rädslan som får oss att tveka

Viljan - att skapa en värld där vi orkar ta hand om varandra och där vi värnar kommande generationers rätt till en frisk jord att leva på

Alla vi människor har en möjlighet att vara med och stoppa vapen och våld.

Använd den!
Vänta inte på freden
Var med och skapa den!

Hantverksföreningen Smid och Avrusta

Avrustningslägret i Linköping 1992

En del av den internationella Plogbillsrörelsen

Anders Grip
Per Herngren
Cina Isaksson
Lotta Kronlid
Stellan Vinthagen

Under Avrustningslägren i Linköping 92, 93 och 95 avrustades ett JAS plan och några dussin civil olydnadsaktioner utfördes. Fyra plogbillar fick ett års fängelse, andra fängslades från några timmar till några månader.